

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **ОБЛІК І АУДИТ ДІЯЛЬНОСТІ
КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ**
(на матеріалах ВП «Комсервіс»)

**ACCOUNTING AND AUDIT OF THE ACTIVITIES
OF COMMUNAL ENTERPRISES**
(on the materials of Velyka Oleksandrivka enterprise «Komservis»)

Виконала: здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти групи _____ 20А(с) _____
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування» _____

_____ Біловол В.І.
(прізвище та ініціали)
Керівник: _____ Шрам Т.В.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2026 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор
_____Лариса СІДЕЛЬНИКОВА
«14» 01 2026 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

_____Біловол Владислав Ігорівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік і аудит діяльності комунальних підприємств
(на матеріалах ВП «Комсервіс»)

керівник роботи Шрам Тетяна Валеріївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «12» січня 2026 року № 1-с

2. Строк подання роботи здобувачем 25 червня 2026 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, звітність ВП «Комсервіс».

4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретико-практичні основи обліку і аудиту діяльності комунальних підприємств. Організація бухгалтерського обліку та оподаткування діяльності комунальних підприємств. Аудит і аналіз діяльності комунальних підприємств.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 5 рисунків та 14 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Тетяна ШРАМ, доцент	14.01.2026	11.05.2026
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	14.01.2026	25.05.2026

7. Дата видачі завдання 14.01.2026 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	14.01.26-20.01.26	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	21.01.26-26.01.26	виконано
3.	Написання 1 розділу	27.01.26-27.02.26	виконано
4.	Написання 2 розділу	02.03.26-03.04.26	виконано
5.	Написання 3 розділу	06.04.26-04.05.26	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	05.05.26-11.05.26	виконано
7.	Оформлення роботи	12.05.26-25.05.26	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	26.05.26	виконано
9.	Подання роботи для перевірки наявності текстових запозичень	01.06.26	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	25.06.26	

Здобувач Владислава БІЛОВОЛ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи Тетяна ШРАМ
(підпис) (ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

У кваліфікаційній роботі бакалавра досліджено та узагальнено теоретичні та практичні основи обліку і аудиту діяльності комунальних підприємств. Розкрито сутність, завдання та принципи організації діяльності комунальних підприємств, визначено особливості організації бухгалтерського обліку та аудиту в умовах функціонування підприємств комунальної форми власності. Досліджено порядок ведення бухгалтерського обліку діяльності комунальних підприємств, особливості формування фінансової звітності та оподаткування на прикладі ВП «Комсервіс».

Розглянуто питання організації та методики аудиту діяльності комунальних підприємств, проведено аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс», надано оцінку ефективності його фінансово-господарської діяльності та визначено напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Основний текст кваліфікаційної роботи бакалавра викладено на 43 сторінках, містить 14 таблиць, 5 рисунків. Список використаних джерел налічує 50 найменування і розміщений на 6 сторінках. Додаток розміщений на 3 сторінках. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра становить 49 сторінок.

Ключові слова: облік, аудит, комунальні підприємства, бухгалтерський облік, фінансова звітність, оподаткування, фінансовий стан, комунальні послуги, аналіз, підприємство.

ЗМІСТ

	ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	6
1.1.	Сутність, завдання та принципи організації діяльності комунальних підприємств	6
1.2.	Основи побудови обліку і аудиту діяльності комунальних підприємств.....	11
РОЗДІЛ 2.	ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	19
2.1.	Організація бухгалтерського обліку діяльності комунальних підприємств.....	19
2.2.	Формування фінансової звітності ВП «Комсервіс».....	30
РОЗДІЛ 3.	АУДИТ І АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	37
3.1.	Організація і методика аудиту діяльності комунальних підприємств.....	37
3.2.	Аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс».....	42
	ВИСНОВКИ.....	48
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
	ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах реформування економіки України та децентралізації управління особливого значення набуває ефективне функціонування комунальних підприємств як суб'єктів господарювання, що забезпечують населення життєво необхідними послугами у сфері житлово-комунального господарства, благоустрою, водопостачання, теплопостачання, вивезення побутових відходів та інших суспільно важливих напрямів. Комунальні підприємства є юридичними особами публічного права, діяльність яких поєднує економічні, соціальні та управлінські функції, що обумовлює специфіку організації їх фінансово-господарської діяльності, бухгалтерського обліку та аудиту.

В умовах економічної нестабільності, обмеженості фінансових ресурсів, зміни законодавчої бази та необхідності забезпечення прозорості використання бюджетних коштів особливої актуальності набувають питання організації бухгалтерського обліку, оподаткування, формування фінансової звітності та проведення аудиту діяльності комунальних підприємств. Якісна система обліково-аналітичного забезпечення є необхідною умовою для прийняття ефективних управлінських рішень, здійснення контролю за використанням комунального майна та підвищення фінансової стійкості підприємств.

Важливість дослідження обліку та аудиту діяльності комунальних підприємств також зумовлена необхідністю удосконалення методичних підходів до ведення бухгалтерського обліку, здійснення контролю та аналізу фінансового стану підприємств комунальної форми власності в сучасних умовах господарювання.

Теоретичне і практичне значення теми. Теоретичне значення дослідження полягає у поглибленні наукових підходів до розуміння особливостей організації бухгалтерського обліку та аудиту діяльності комунальних підприємств,

використання результатів дослідження для вдосконалення організації облікового процесу, підвищення ефективності внутрішнього контролю, оптимізації оподаткування та покращення фінансового стану комунального підприємства.

Мета і задачі роботи. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо організації бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу діяльності комунальних підприємств.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- дослідити сутність, завдання та принципи організації діяльності комунальних підприємств;
- вивчити теоретико-методологічні основи побудови обліку і аудиту діяльності комунальних підприємств;
- розглянути організацію бухгалтерського обліку діяльності комунальних підприємств;
- дослідити порядок формування фінансової звітності ВП «Комсервіс»;
- охарактеризувати організацію та методику аудиту діяльності комунальних підприємств;
- провести аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс».

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність комунальних підприємств. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти організації бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та аналізу діяльності комунальних підприємств.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема: методи аналізу та синтезу – для дослідження теоретичних основ діяльності комунальних підприємств; метод порівняння – для вивчення особливостей організації обліку й аудиту; системний підхід – для комплексного аналізу діяльності комунального підприємства; економічний та фінансовий аналіз – при оцінці фінансового стану ВП «Комсервіс»; графічний та табличний методи – для узагальнення результатів дослідження.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі досліджено теоретико-методологічні основи обліку і аудиту діяльності комунальних підприємств. Розглянуто економічну сутність, завдання та принципи організації діяльності комунальних підприємств, а також основи побудови бухгалтерського обліку й аудиту.

У другому розділі висвітлено організацію бухгалтерського обліку та особливості оподаткування діяльності комунальних підприємств. Досліджено порядок організації бухгалтерського обліку, систему оподаткування та особливості формування фінансової звітності ВП «Комсервіс».

У третьому розділі розглянуто питання організації та методики аудиту діяльності комунальних підприємств, а також здійснено аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс» з метою оцінки ефективності його функціонування.

Характеристика суб'єкту дослідження. Базою дослідження є ВП «Комсервіс», діяльність якого пов'язана із наданням комунальних послуг та забезпеченням потреб територіальної громади. Аналіз особливостей організації бухгалтерського обліку, формування фінансової звітності та оцінка фінансового стану підприємства дозволяють визначити напрями підвищення ефективності його діяльності.

Огляд джерел, використаних у роботі. Теоретичною та нормативною основою дослідження стали законодавчі акти України, наукові праці вітчизняних учених, нормативно-правові документи, матеріали періодичних видань, інтернет-ресурси та фінансова звітність досліджуваного підприємства. Особлива увага приділена науковим працям, присвяченим питанням функціонування комунальних підприємств, фінансовому забезпеченню житлово-комунального господарства та управлінню фінансовими ресурсами комунального сектору. Значний внесок у дослідження окресленої проблематики зробили такі науковці, як А. Москаленко, О. Посикалюк, В. Піддубна, Т. Кагановська, О. П. Кириленко, О. С. Поважний, О. В. Жулин, Л. В. Зеленюк-Джунь та інші.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність, завдання та принципи організації діяльності комунальних підприємств

Насамперед слід зазначити, що поняття «підприємства, установи, організації» є узагальненою правовою категорією, яка широко використовується у законодавстві України для позначення різних видів юридичних осіб, хоча чіткого нормативного визначення не має. Натомість термін «комунальні підприємства, установи, організації» є вужчим і характеризує суб'єктів, майно яких належить територіальним громадам. Відповідно до ч. 1 ст. 143 Конституції України територіальні громади безпосередньо або через органи місцевого самоврядування управляють об'єктами комунальної власності, створюють, реорганізують і ліквідовують комунальні підприємства, установи та організації, а також контролюють їх діяльність [12]. Аналогічні положення закріплено у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», де право комунальної власності належить територіальним громадам сіл, селищ, міст і районів у містах [34].

Попри активне використання поняття «комунальні підприємства, установи, організації», законодавство не містить єдиного підходу до його визначення, застосовуючи різні формулювання, зокрема «підприємства, установи й організації, що перебувають у комунальній власності територіальних громад». Це створює певну правову невизначеність. Комунальні підприємства, установи й організації є поширеними організаційно-правовими формами юридичних осіб, які забезпечують виконання економічних, соціальних і управлінських функцій [46]. У зв'язку з відсутністю спеціального нормативного

регулювання їх діяльності застосовуються загальні положення Цивільного кодексу України.

Згідно зі ст. 80–83, 169 Цивільного кодексу України такі суб'єкти належать до юридичних осіб публічного права, створюються на підставі розпорядчого акта органу місцевого самоврядування, а їх статус визначається Конституцією та законами України [46]. Як зазначає А. Москаленко, для точнішого визначення доцільно використовувати поняття «комунальна юридична особа публічного права» або «юридична особа публічного права, створена територіальною громадою» [15, с. 130]. На думку О. Посикалюка, ключовими ознаками юридичної особи публічного права є її створення на підставі розпорядчого акта органу влади, спеціальна цивільна правоздатність та спрямованість діяльності на задоволення публічних інтересів і потреб суспільства [28].

Водночас В. Піддубна серед ключових ознак юридичних осіб публічного права виокремлює такі характеристики (рис. 1.1).

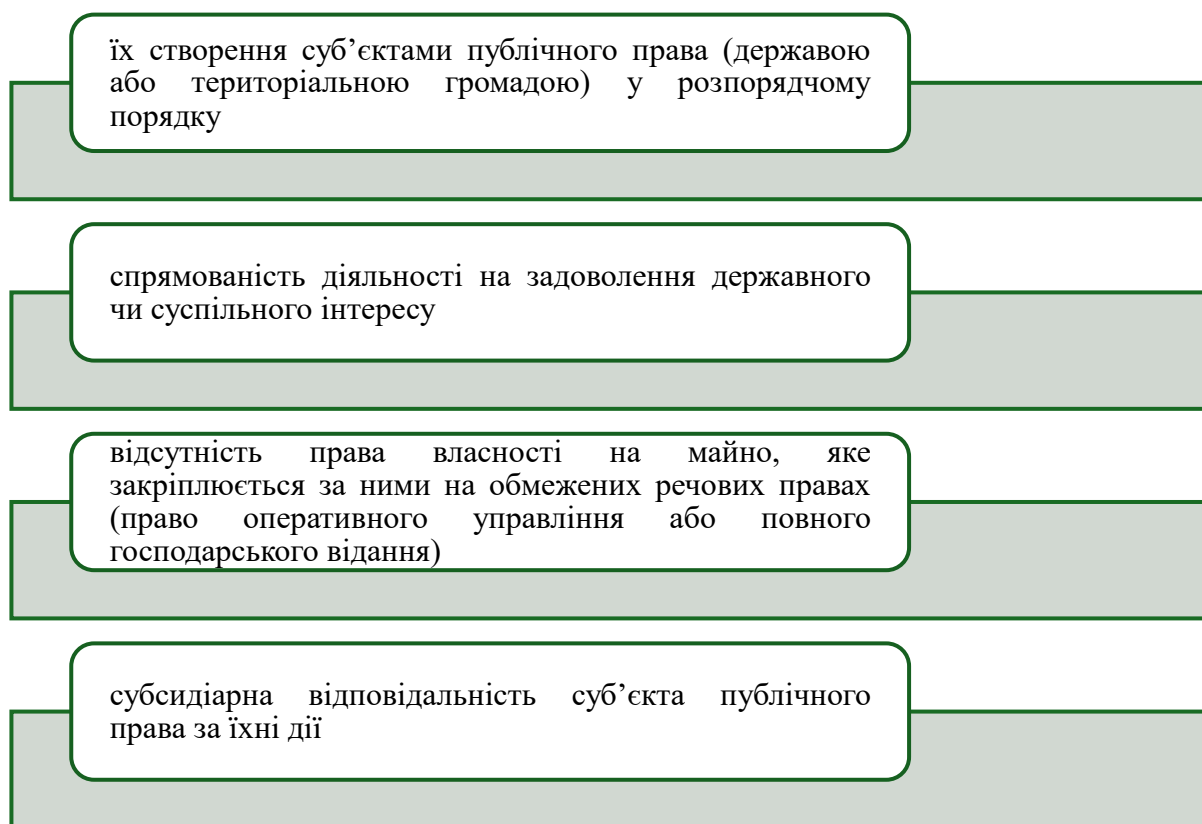

Рис. 1.1. Характеристика особливостей комунальних підприємств*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [24, с. 30-31].

Узагальнення викладених положень дає можливість виділити характерні особливості юридичних осіб публічного права, які чітко відмежовують їх від юридичних осіб приватного права. Основною серед таких ознак є спрямованість діяльності на забезпечення публічного інтересу, що визначає їх функціональне призначення. Наприклад, комунальні заклади охорони здоров'я здійснюють свою діяльність у формах комунальних некомерційних підприємств або комунальних установ [20] і виконують виключно публічно-сервісні функції, орієнтовані на задоволення суспільних потреб у сфері медичного обслуговування [13, с. 358].

У таблиці 1.1 подано основні особливості організації діяльності комунальних підприємств.

Таблиця 1.1

Характеристика ключових деталей організації діяльності комунальних підприємств*

Ознака	Характеристика
1	2
Правова природа діяльності	Комунальні підприємства можуть вести як прибуткову (комерційну), так і неприбуткову діяльність. Неприбуткове господарювання допускається у сферах, де законом заборонено підприємництво.
Господарська самостійність	Комунальні підприємства є окремими суб'єктами господарювання та становлять специфічний вид підприємств.
Правовий статус	Такі підприємства належать до юридичних осіб публічного права.
Фінансова самостійність	Підприємства мають власні баланси, банківські рахунки та печатки.
Заснування	Комунальні підприємства створюються органами місцевого самоврядування на основі частини майна місцевої громади для забезпечення суспільних потреб та досягнення соціальних чи економічних результатів.
Господарська самостійність	Комунальні підприємства є окремими суб'єктами господарювання та становлять специфічний вид підприємств.
Організаційна структура	Вони є унітарними утвореннями мають одного засновника та неподільний статутний капітал.
Документи діяльності	Робота здійснюється відповідно до статуту й фінансового плану як основних регламентуючих документів.

Продовж. табл. 1.1

1	2
Поділ за видом діяльності	Розрізняють комерційні підприємства (діяльність у сферах енергетики, транспорту, водопостачання тощо) та некомерційні (у соціальній та гуманітарній сферах).
Майновий режим	Комерційні підприємства володіють майном на праві господарського відання, некомерційні на праві оперативного управління.
Кадрова автономія	Підприємства самостійно визначають штат, чисельність персоналу й внутрішню організаційну структуру.
Управління	Очолюються керівником, який підзвітний органу місцевого самоврядування чи наглядовій раді та діє в межах повноважень, визначених статутом.
Вплив власника	Управління здійснюється шляхом поєднання прав засновника щодо майна з участю трудового колективу. Вищим органом управління є відповідна рада.
Спільні комунальні підприємства	Окремо виділяються підприємства, утворені кількома громадами на умовах спільного фінансування. Цей вид має свої особливості.
Комунальні установи та організації	На відміну від підприємств, установи та організації здійснюють неприбуткову діяльність і утримуються за кошти місцевого бюджету.
Статус у правовій системі	Комунальні установи й організації не належать до суб'єктів господарювання та є майже тотожними юридичними утвореннями.
Класифікаційні ознаки	Державний класифікатор поєднує комунальні організації, установи та заклади в одну організаційно-правову форму.
Бюджетний статус	Бюджетні установи повністю утримуються з відповідних бюджетів і є неприбутковими; до них належать і комунальні заклади.
Спеціальні ознаки установ	До них належать: відсутність членства, особливий порядок формування майна, наявність установчого акта, цільове використання майна, заборона втручання засновника у поточне управління, організаційний характер взаємодії з учасниками, специфічний порядок зміни цілей діяльності.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [10; 11].

Комунальні підприємства, установи та організації, незважаючи на належність до єдиної системи юридичних осіб публічного права, характеризуються істотними відмінностями щодо своєї правової природи, функціонального призначення та особливостей діяльності [16]. Зокрема, комунальні підприємства можуть провадити як діяльність, спрямовану на отримання прибутку, так і неприбуткову діяльність, при цьому їх створення та подальший розвиток зумовлені насамперед потребами територіальних громад.

Основна спрямованість їх функціонування полягає у наданні важливих економічних, соціальних і комунальних послуг, які забезпечують належне функціонування місцевої інфраструктури. Такі підприємства виступають самостійними суб'єктами господарювання, мають унітарну організаційну форму, володіють відокремленим майном, фінансовими ресурсами та організаційною самостійністю, що дозволяє оперативно реагувати на потреби громади та результативно виконувати покладені на них завдання [9].

Водночас комунальні установи й організації мають іншу специфіку, оскільки їх діяльність не передбачає отримання прибутку і спрямована на реалізацію публічних функцій, здебільшого у соціальній та гуманітарній сферах. Їх фінансування здійснюється за рахунок бюджетних коштів, вони характеризуються особливим правовим режимом використання майна та не належать до суб'єктів господарювання [5]. Для таких суб'єктів типовими є відсутність корпоративної структури управління, наявність спеціального установчого документа, а також використання ресурсів виключно за цільовим призначенням. Основне значення їх діяльності полягає у виконанні суспільно важливих функцій, зокрема у підтримці сфер освіти, культури, охорони здоров'я та інших галузей, спрямованих на задоволення потреб населення [44; 48].

Узагальнюючи викладені положення, можна дійти висновку, що система комунальних юридичних осіб має комплексну структуру та включає різні організаційні форми діяльності, які взаємодіють і взаємодоповнюють одна одну. Комунальні підприємства забезпечують економічну ефективність і гнучкість у сфері господарювання, тоді як установи та організації сприяють стабільному функціонуванню та доступності базових суспільних послуг.

Разом вони формують цілісний механізм місцевого самоврядування, де комерційний потенціал підприємств балансується соціальною спрямованістю установ задля всебічного розвитку муніципальної інфраструктури. Таке розмежування правового статусу та функціоналу дозволяє органам місцевої влади гнучко поєднувати ринкові інструменти з бюджетним фінансуванням, оптимізуючи управління комунальною власністю.

1.2. Основи побудови обліку і аудиту діяльності комунальних підприємств

Основу нормативного регулювання організації бухгалтерського обліку на підприємстві становить низка законодавчих і нормативних актів, які визначають правила ведення обліку та складання фінансової звітності. До ключових документів у цій сфері належать Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [31] та Податковий кодекс України [26]. Важливе значення мають і нормативи бухгалтерського обліку, зокрема Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до бухгалтерського обліку» [36], а також положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [37], 16 «Витрати» [38] і 17 «Податок на прибуток» [39]. Крім того, у практиці обліку застосовуються Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, зокрема стандарт 1 «Подання фінансової звітності» та стандарт 12 «Податки на прибуток» [14].

На комунальних підприємствах облік доходів і витрат може здійснюватися за видами діяльності, структурними підрозділами або окремими послугами, роботами чи товарами. Для обліку доходів і фінансових результатів використовуються рахунки класу 7, а витрати відображаються за рахунками класу 8 «Витрати за елементами» та/або класу 9 «Витрати діяльності». Комерційні комунальні підприємства формують доходи та витрати за правилами, аналогічними до інших суб'єктів господарювання – платників податків, відповідно до положень Податкового кодексу України (далі – ПКУ). Структура розподілу доходів і витрат у сфері надання комунальних послуг наведена в таблиці 1.2.

Аналіз таблиці 1.2 свідчить, що основним джерелом доходів комунальних підприємств є надходження від виконання робіт і надання послуг, які забезпечують операційну діяльність підприємства. Додатковими джерелами фінансових ресурсів виступають доходи від оренди, реалізації майна, штрафних санкцій, а також бюджетні дотації та субсидії.

Таблиця 1.2

Характеристика структури розподілу доходів і витрат комунальних підприємств*

Групи доходів	Основні складові доходів	Групи витрат	Основні складові витрат
1	2	3	4
Доходи від основної (операційної) діяльності	Надходження від виконання робіт; оплата за надані послуги; отримані бюджетні дотації та субсидії	Витрати, пов'язані з операційною діяльністю	Витрати на виконання робіт; витрати на надання послуг; адміністративні витрати; витрати, пов'язані зі збутом продукції
Додаткові (інші) доходи	Доходи від передачі майна в оренду; отримані штрафні санкції та пеня; надходження від реалізації майна або інших активів; інші фінансові надходження	Інші витрати підприємства	Інші операційні витрати; фінансові витрати; витрати, що виникають у процесі звичайної діяльності та не належать до основних

*Примітка. Складено автором за даними джерела [14; 37; 38].

Основу витрат становлять витрати, пов'язані з наданням послуг, адміністративні та збутові витрати, а також інші операційні й фінансові витрати. Для обліку доходів від основної діяльності комунальні підприємства переважно використовують рахунок 703 «Дохід від реалізації робіт та послуг», а витрати обліковуються на рахунках 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати» та 92 «Адміністративні витрати». Інші доходи і витрати визначаються відповідно до загального порядку бухгалтерського обліку.

Кошти, отримані у вигляді субсидій, дотацій і компенсацій, належать до цільового фінансування та обліковуються на рахунку 48 «Цільове фінансування та цільові надходження». Водночас для спрощення складання звітності можуть застосовуватись рахунки 36 і 37, зокрема субрахунки для обліку розрахунків із орендарями та бюджетом [8]. Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід» суми цільового фінансування визнаються доходом лише після підтвердження їх отримання та виконання умов фінансування [37].

Більшість комунальних підприємств використовує скорочену форму синтетичного обліку, а підприємства житлово-комунальної сфери часто застосовують журнально-ордерну форму № 05-ЖГ. Крім того, вони є платниками податку на прибуток, а порядок визначення доходів і витрат загалом відповідає правилам, установленим для інших підприємств [2]. Особливістю діяльності комунальних підприємств є врахування у складі доходів дотацій, пільг і субсидій, які визнаються після фактичного надходження коштів. Підприємства також сплачують податок на додану вартість (далі – ПДВ) на загальних підставах, хоча окремі комунальні послуги можуть бути звільнені від оподаткування. Для житлово-комунальних послуг часто застосовується касовий метод визначення ПДВ.

Доходи від фінансової діяльності відображаються на рахунку 73, а від інших видів діяльності – на рахунку 74 відповідно до вимог П(С)БО 3 та П(С)БО 15. Розрахунки за комунальні послуги здійснюються згідно з тарифами або показниками лічильників, а податкові зобов'язання виникають у момент першої господарської події. Несвоєчасна оплата населенням комунальних послуг призводить до зростання заборгованості підприємств перед постачальниками ресурсів, тому бюджетне фінансування часто спрямовується на її погашення [29].

У діяльності комунальних підприємств поширеними є операції, пов'язані з отриманням бюджетних субвенцій, орендою державного чи комунального майна, а також передачею або списанням житлового фонду, що мають специфіку бухгалтерського відображення. Комунальні підприємства складають фінансову звітність і звітність про виконання фінансових планів. Квартальна та річна звітність подається у встановлені законодавством строки, а річна – до 31 березня року, що настає після звітного [30].

Організація бухгалтерського обліку на комунальних підприємствах ґрунтується на вимогах законодавства України, Господарського та Податкового кодексів, а також національних і міжнародних стандартах бухгалтерського обліку. Облік переважно ведеться із застосуванням скороченої журнальної форми, а податкові платежі, не пов'язані безпосередньо з виробничими

витратами, відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» відносяться до адміністративних витрат і обліковуються на рахунку 92 [40].

Отже, бухгалтерський облік у комунальних підприємствах має специфічний характер, пов'язаний із поєднанням господарської діяльності та виконанням соціально важливих функцій. Важливе значення мають облік цільового фінансування, контроль за використанням бюджетних коштів і регулярне складання фінансової звітності. Відповідно до Закону України «Про основи державного фінансового контролю в Україні», державний аудит передбачає перевірку законності та ефективності використання державних і комунальних ресурсів, достовірності фінансової звітності та стану бухгалтерського обліку [41, с. 195].

Аудит комунального майна спрямований на контроль за використанням бюджетних ресурсів, підтвердження достовірності звітності та підготовку рекомендацій щодо підвищення ефективності управління майном. Проведення аудиторських перевірок здійснюється відповідно до Плану заходів державного фінансового контролю, затвердженого Державною аудиторською службою України [3].

Основні завдання перевірки державного та комунального майна наведено в таблиці 1.3. Аналіз таблиці 1.3 дає підстави стверджувати, що аудит майна комунальних підприємств має комплексний характер і охоплює декілька взаємопов'язаних напрямів контролю. Насамперед його проведення спрямоване на оцінювання ефективності управління майновими ресурсами та прийнятих управлінських рішень щодо їх використання.

Важливе місце займає перевірка достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що дозволяє забезпечити відповідність відображених показників фактичному стану господарської діяльності підприємства. Не менш значущим є контроль законності здійснення фінансових операцій і функціонування системи внутрішнього фінансового контролю, що сприяє своєчасному виявленню можливих порушень та зниженню ризиків неефективного використання ресурсів.

Таблиця 1.3

Характеристика ключових завдань аудиту майна комунальних підприємства*

Напрямок аудиту	Зміст завдань аудиту	Основні об'єкти перевірки	Інформаційна база для проведення аудиту
1	2	3	4
Оцінювання управління майном	Дослідження ефективності управлінських рішень щодо використання об'єктів державної та комунальної власності; формування рекомендацій для підвищення результативності управління майновими ресурсами	Основні засоби, оборотні активи, власний капітал	Установчі документи підприємства (статuti, положення), нормативні акти щодо управління майном
Контроль достовірності фінансової інформації	Перевірка правильності ведення бухгалтерського обліку та відповідності фінансової звітності фактичним даним діяльності підприємства	Доходи, витрати, фінансові результати, зобов'язання	Облікові реєстри, головна книга, первинні документи, фінансова звітність підприємства
Перевірка законності господарських операцій	Встановлення відповідності фінансових операцій чинному законодавству та внутрішнім нормативам підприємства	Грошові кошти, майнові операції, фінансові зобов'язання	Нормативно-правові акти, внутрішні положення та інструкції
Аналіз системи внутрішнього контролю	Оцінювання ефективності функціонування внутрішнього фінансового контролю та визначення рівня його надійності	Внутрішні процедури контролю, фінансові операції	Облікова політика підприємства, внутрішні регламенти та методичні документи
Запобігання порушенням і втратам майна	Виявлення ризиків неефективного використання майна та запобігання правопорушенням, пов'язаним із його збереженням	Майнові ресурси підприємства, матеріальні цінності	Дані інвентаризації, облікові документи, акти перевірок
Підвищення ефективності використання ресурсів	Розроблення пропозицій щодо більш раціонального використання майна та вдосконалення системи його обліку і контролю	Усі види активів і джерела їх формування	Методичні рекомендації, фінансові звіти та аналітичні матеріали

*Примітка. Складено автором за даними джерела [42].

Окрему увагу в межах аудиту приділяють запобігання втратам майна та забезпеченню його належного збереження, що має важливе значення для стабільного функціонування комунальних підприємств.

Загалом результати аудиту використовуються для формування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання майна, удосконалення системи обліку та посилення внутрішнього контролю, що сприяє більш раціональному управлінню ресурсами комунальних підприємств і забезпечує прозорість їх фінансово-господарської діяльності.

Під час проведення перевірок об'єктів нерухомості державні та комунальні підприємства повинні враховувати, що у складі їх активів відображаються різні види майна та ресурсів, зокрема основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, виробничі запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти, а також понесені витрати. Формування майнового потенціалу державних і комунальних підприємств здійснюється за рахунок отриманих доходів, власного капіталу та наявних зобов'язань [47, с. 1012].

Необоротні активи відіграють ключову роль у забезпеченні безперервності виробничого процесу, тому контроль за їх збереженням, правильним використанням і ефективністю експлуатації є одним із пріоритетних напрямів аудиторської перевірки. Саме від стану цих активів значною мірою залежить результативність діяльності підприємства та рівень використання його ресурсного потенціалу. Відповідно до положень частин третьої та четвертої статті 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», обов'язковою є публікація річної фінансової звітності разом із аудиторським висновком для окремих категорій суб'єктів господарювання, визначених законом (табл. 1.4).

Аналіз таблиці 1.4 свідчить, що обов'язкове оприлюднення річної фінансової звітності разом з аудиторським висновком поширюється на суб'єктів господарювання, діяльність яких має важливе економічне та соціальне значення.

До них належать підприємства, що впливають на фінансову стабільність держави, суб'єкти природних монополій, фінансові установи, а також великі та середні підприємства. Власне це сприяє підвищенню фінансової дисципліни, достовірності звітності та прозорості діяльності.

Таблиця 1.4

Категорії суб'єктів господарювання, для яких є обов'язковим оприлюднення річної фінансової звітності разом з аудиторським висновком*

Категорія суб'єктів	Характеристика
1	2
Підприємства, що мають суспільне значення	До цієї групи належать суб'єкти, діяльність яких має підвищене значення для економіки та суспільства, зокрема емітенти цінних паперів, допущених до біржових торгів або публічного розміщення, банківські установи, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи, публічні акціонерні товариства, суб'єкти природних монополій та підприємства добувної галузі.
Великі підприємства та середні компанії	До цієї категорії належать суб'єкти господарювання значного або середнього масштабу діяльності, які не здійснюють публічне розміщення цінних паперів, але за своїми економічними показниками підпадають під вимоги обов'язкового аудиту.
Малі та мікрофінансові установи	До групи входять фінансові організації малого та мікробізнесу, які здійснюють фінансову діяльність і підлягають обов'язковому аудиторському контролю.
Головні розпорядники бюджетних коштів	Сюди відносяться установи та організації, що мають повноваження щодо управління бюджетними ресурсами та несуть відповідальність за їх цільове використання.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [47; 49].

Важливим елементом ефективного функціонування підприємства є внутрішній аудит, який відповідно до підходів Міжнародного інституту внутрішніх аудиторів розглядається як незалежна діяльність, спрямована на підвищення результативності організації через оцінювання ризиків, удосконалення контролю та корпоративного управління.

Основні вимоги до організації внутрішнього аудиту визначено Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту», зокрема Стандартами №1 та №5 [33]. Ці стандарти регулюють порядок організації аудиторської діяльності, визначають її принципи та забезпечують єдиний підхід до здійснення внутрішнього контролю на підприємстві.

Стандарт №1 регламентує права, обов'язки та відповідальність працівників підрозділу внутрішнього аудиту, а також необхідність закріплення відповідних положень у внутрішніх документах підприємства. Особлива увага приділяється забезпеченню незалежності та об'єктивності аудиторів під час виконання ними своїх функцій. До таких документів належать декларація внутрішнього аудиту, внутрішні регламенти, посадові інструкції, методичні матеріали та програми забезпечення якості аудиту [33]. Їх наявність сприяє чіткій організації аудиторського процесу, підвищенню якості перевірок та ефективності внутрішнього контролю.

Стандарт №5 передбачає здійснення внутрішнього аудиту на основі системного та ризик-орієнтованого підходу. Його метою є підвищення ефективності внутрішнього контролю, управління ризиками та вдосконалення управлінських процесів. Такий підхід дає змогу своєчасно виявляти потенційні загрози у діяльності підприємства, оцінювати рівень їх впливу та розробляти заходи щодо їх мінімізації.

Особлива увага приділяється ефективності використання фінансових ресурсів, достовірності облікових даних, надійності інформаційних систем і дотриманню вимог чинного законодавства [33]. Крім того, внутрішній аудит сприяє підвищенню прозорості діяльності підприємства та покращенню якості управлінських рішень.

Отже, аудит комунальних підприємств є важливим інструментом контролю за законністю, ефективністю використання майна та фінансових ресурсів територіальних громад. Він забезпечує перевірку достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності, сприяє вдосконаленню системи внутрішнього контролю, а також допомагає своєчасно виявляти недоліки у фінансово-господарській діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Організація бухгалтерського обліку діяльності комунальних підприємств

Специфіку ведення бухгалтерського обліку в комунальних підприємствах було нещодавно систематизовано в Положенні, яке регламентує порядок обліку окремих активів і господарських операцій суб'єктів державного та комунального секторів економіки, а також організацій, що мають у володінні чи користуванні об'єкти державної або комунальної власності. Дане Положення затверджене наказом Міністерства фінансів України від 19 грудня 2006 року № 1213 [35].

В таблиці 2.1 наведено характеристику облікової політики комунального підприємства.

Отже, облікова політика комунального підприємства спрямована на забезпечення належної організації бухгалтерського обліку, достовірності фінансової інформації та дотримання вимог чинного законодавства. Значна увага приділяється правильності оформлення первинних документів, контролю за веденням облікових регістрів і відповідальності працівників за порушення встановлених правил. Важливим аспектом є також забезпечення збереження документації як у паперовій, так і в електронній формі.

Система бухгалтерського обліку підприємства орієнтована на використання сучасних інформаційних технологій, що дозволяє підвищити оперативність обробки даних, мінімізувати ризик помилок та забезпечити безперервність облікового процесу. Водночас передбачено можливість адаптації робочого плану рахунків відповідно до потреб підприємства, що сприяє більш детальному відображенню господарських операцій.

Таблиця 2.1

Характеристика облікової політики комунального підприємства*

Складова	Характеристика
1	2
Організація документообігу	На підприємстві встановлено вимоги щодо своєчасного оформлення та належного ведення первинної документації. Працівники, які допускають помилки або порушення в оформленні документів, можуть нести дисциплінарну відповідальність.
Зберігання бухгалтерської документації	Первинні документи, бухгалтерські реєстри, звітність та інші облікові матеріали зберігаються упродовж визначених законодавством строків із подальшою передачею до архіву або утилізацією.
Електронний документообіг	Документи, сформовані в електронній формі, зберігаються на цифрових носіях із забезпеченням цілісності та доступності інформації протягом установленого терміну.
Автоматизація бухгалтерського обліку	Для забезпечення точності та безперервності облікових процесів підприємство використовує спеціалізоване програмне забезпечення й поступово впроваджує повну автоматизацію бухгалтерського обліку.
Ведення облікових реєстрів	Бухгалтерські реєстри формуються щомісячно та ведуться у національній валюті. Операції в іноземній валюті відображаються окремо у відповідних валютних показниках. Документи, сформовані програмними засобами, підписуються відповідальними бухгалтерами.
Робочий план рахунків	Головний бухгалтер має право за потреби доповнювати план рахунків новими субрахунками для деталізації облікової інформації.
Узагальнення облікових даних	Дані з реєстрів бухгалтерського обліку систематизуються в оборотно-сальдових відомостях і Головній книзі, на основі яких складається фінансова звітність підприємства.
Конфіденційність облікової інформації	Внутрішня бухгалтерська інформація та реєстри обліку визнаються конфіденційними. Працівники, які мають доступ до таких даних, зобов'язані дотримуватися режиму комерційної таємниці.
Проведення інвентаризації	Для підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку підприємство регулярно проводить інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до чинних нормативних вимог.
Мета інвентаризації	Інвентаризація використовується не лише для перевірки фактичної наявності майна, а й для оцінки ефективності застосованих методів обліку та вдосконалення облікової політики.
Періодичність інвентаризації	Обов'язкова річна інвентаризація проводиться перед складанням фінансової звітності у визначений законодавством період, а порядок її проведення затверджується окремим розпорядчим документом.
Використання міжнародних стандартів	У випадках відсутності відповідних положень у національних стандартах бухгалтерського обліку підприємство орієнтується на норми міжнародних стандартів фінансової звітності.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [2; 9; 40].

Особливе значення в обліковій політиці приділяється контролю та перевірці достовірності облікових даних шляхом проведення інвентаризації активів і зобов'язань. Власне це дає змогу не лише підтвердити фактичний стан майна та розрахунків, а й оцінити ефективність застосовуваних методів обліку та вдосконалити окремі елементи облікової політики.

Крім того, підприємство забезпечує захист внутрішньої бухгалтерської інформації, розглядаючи її як конфіденційну, що сприяє збереженню комерційної таємниці. У разі недостатності норм національних стандартів бухгалтерського обліку підприємство застосовує положення міжнародних стандартів фінансової звітності, що свідчить про прагнення до гармонізації облікової системи із сучасними міжнародними вимогами.

Однією з ключових норм, визначених у Положенні, є порядок бухгалтерського відображення земельних ділянок, які перебувають у постійному користуванні підприємства. Згідно з вимогами розділу 3 цього документа, такі земельні ресурси підлягають оцінці та включенню до складу основних засобів відповідно до положень П(С)БО 7 «Основні засоби». При цьому порядок їх відображення в обліку залежить від умов передачі земельної ділянки та джерела формування капіталу підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Відображення в бухгалтерському обліку права постійного користування
земельною ділянкою*

Господарська операція	Дебет	Кредит
1	2	3
1. Визнано на балансі право постійного користування земельною ділянкою у випадку включення її вартості до статутного капіталу підприємства	101	40
2. Відображено в обліку право постійного користування земельною ділянкою, переданою підприємству понад величину статутного капіталу	101	422
3. Віднесено вартість права постійного користування земельною ділянкою на збільшення статутного капіталу	422	40

*Примітка. Складено автором за даними джерела [19; 29].

Отже, порядок бухгалтерського обліку земельних ділянок, що перебувають у постійному користуванні комунального підприємства, має важливе значення для правильного формування вартості активів та достовірного відображення майнового стану підприємства у фінансовій звітності. Включення таких земельних ділянок до складу основних засобів забезпечує їх належне облікове відображення відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку.

Особливості відображення права постійного користування земельними ділянками залежать від умов їх передачі підприємству. Якщо вартість земельної ділянки включається до статутного капіталу, це впливає на формування власного капіталу підприємства. У разі передачі земельної ділянки понад розмір статутного капіталу її вартість обліковується як додатковий капітал із подальшим можливим спрямуванням на збільшення статутного капіталу.

Таким чином, застосування визначеного порядку обліку сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, забезпечує контроль за використанням земельних ресурсів та створює належну основу для ефективного управління активами комунального підприємства.

Крім того, передача майна підприємства без отримання компенсації, яка здійснюється на підставі рішення уповноважених органів державної влади або органів місцевого самоврядування, у бухгалтерському обліку відображається через зменшення вартості відповідних об'єктів основних засобів із використанням рахунку 45 «Вилучений капітал». Порядок відображення таких операцій залежить від джерела формування активу та способу його надходження на підприємство (табл. 2.3).

Отже, операції з безоплатної передачі активів комунального підприємства потребують належного бухгалтерського відображення, оскільки вони безпосередньо впливають на структуру активів та власного капіталу підприємства. Такі операції здійснюються на підставі рішень уповноважених органів державної влади або місцевого самоврядування та супроводжуються списанням вартості відповідних об'єктів основних засобів.

Таблиця 2.3

Бухгалтерський облік безоплатної передачі активів за рішенням державних органів*

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3
1. Відображено вибуття будівлі, переданої безоплатно за рішенням органу управління, якщо об'єкт був отриманий у межах статутного капіталу:	131	103
списано накопичений знос	45	103
списано залишкову вартість об'єкта		
2. Відображено передачу будівлі без компенсації у випадку, коли об'єкт був отриманий понад суму статутного капіталу:	131	103
списано суму амортизації	42	103
списано балансову вартість будівлі		
3. Відображено зменшення статутного капіталу підприємства відповідно до змін в установчих документах у зв'язку з передачею будівлі	40	45

*Примітка. Складено автором за даними джерела [19; 29].

Порядок відображення вибуття активів залежить від джерела їх формування. Якщо майно було внесене до статутного капіталу підприємства, його передача призводить до зміни показників вилученого та статутного капіталу. У випадках, коли активи були отримані понад розмір статутного капіталу, операції відображаються через додатковий капітал підприємства. При цьому окремо обліковуються суми накопиченого зносу та залишкової вартості об'єкта.

Таким чином, застосування визначеного механізму бухгалтерського обліку забезпечує правильне відображення операцій з вибуття майна, сприяє достовірності фінансової звітності та дозволяє контролювати зміни у складі активів і власного капіталу комунального підприємства.

Доходи комунальних підприємств є важливою складовою фінансово-господарської діяльності та відображають результати надання послуг, виконання робіт і здійснення інших операцій. Для забезпечення достовірності

бухгалтерського обліку доходів застосовується система бухгалтерських кореспонденцій, яка дозволяє правильно відображати господарські операції відповідно до вимог чинного законодавства та національних стандартів бухгалтерського обліку. У таблиці 2.4 наведено характеристику основних бухгалтерських проведення з обліку доходів комунальних підприємств.

Таблиця 2.4

Характеристика бухгалтерських кореспонденцій з обліку доходів комунальних підприємства*

Господарська операція	Дебет	Кредит
1	2	3
Відображено нарахування платежів за утримання житла та спожиті комунальні послуги населенням	361	703
Визначено суму податку на додану вартість із нарахованих доходів	703	643
Проведено нарахування компенсацій за надані пільги	377.2	703
Відображено суму ПДВ за операціями з пільгами	703	643
Здійснено облік нарахованих субсидій, підтверджених до отримання	377.1	703
Визначено податкові зобов'язання з ПДВ за операціями субсидій	703	643
Отримано дані щодо додатково нарахованих субсидій та відображено їх у розрахунках	377.1	361
Відображено надходження коштів від населення за комунальні послуги	311	361
Визнано податкове зобов'язання з ПДВ у складі розрахунків із бюджетом	643	641
Отримано бюджетні кошти у вигляді компенсацій і субсидій	311	48
Проведено відображення ПДВ за операціями з бюджетними коштами	643	641
Здійснено списання заборгованості за розрахунками з бюджетними установами	48	377.1, 377.2
Нараховано заборгованість підприємств за отримані комунальні послуги	362	703
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ за операціями з підприємствами	703	641
Зафіксовано надходження коштів від підприємств за надані послуги	311	362
Отримано бюджетну дотацію на банківський рахунок підприємства	311	48
Визнано суму дотації як дохід підприємства	48	718 (719)

*Примітка. Складено автором за даними джерела [19; 29].

Наведені у таблиці 2.4 господарські операції відображають типовий порядок формування доходів комунального підприємства та їх облікового відображення за відповідними рахунками. Зокрема, основну частину доходів становлять нарахування платежів за житлово-комунальні послуги населенню та підприємствам, а також бюджетні надходження у вигляді субсидій, пільг і дотацій. При цьому кожна операція супроводжується відображенням податкових зобов'язань з податку на додану вартість, що забезпечує правильність розрахунків із бюджетом.

Водночас таблиця демонструє послідовність руху коштів від моменту нарахування доходів до їх фактичного отримання на банківський рахунок підприємства, а також порядок списання заборгованості за бюджетними розрахунками.

Окрему роль у формуванні фінансових результатів відіграють бюджетні дотації, які після надходження визнаються доходами підприємства. Загалом наведена система бухгалтерських проведення підтверджує, що ефективна організація обліку доходів сприяє своєчасному контролю розрахунків із споживачами та бюджетом і забезпечує прозорість фінансової діяльності комунального підприємства.

Особливості формування доходів від оренди нежитлових приміщень наведено на рисунку 2.1.

Послуги з технічного обслуговування, що включають оплату за утримання внутрішньобудинкових інженерних мереж і відповідного обладнання, надаються лише в тих населених пунктах, де розрахунки за комунальні послуги безпосередньо від населення не здійснюються.

Надання населенню пільг і субсидій потребує чіткого узгодження розрахунків із бюджетними ресурсами з урахуванням особливостей їх фінансування та можливих затримок у перерахуванні коштів. У випадках, коли виникає податкове зобов'язання до моменту фактичної оплати, для відображення таких операцій застосовуються рахунки 643 і 644.

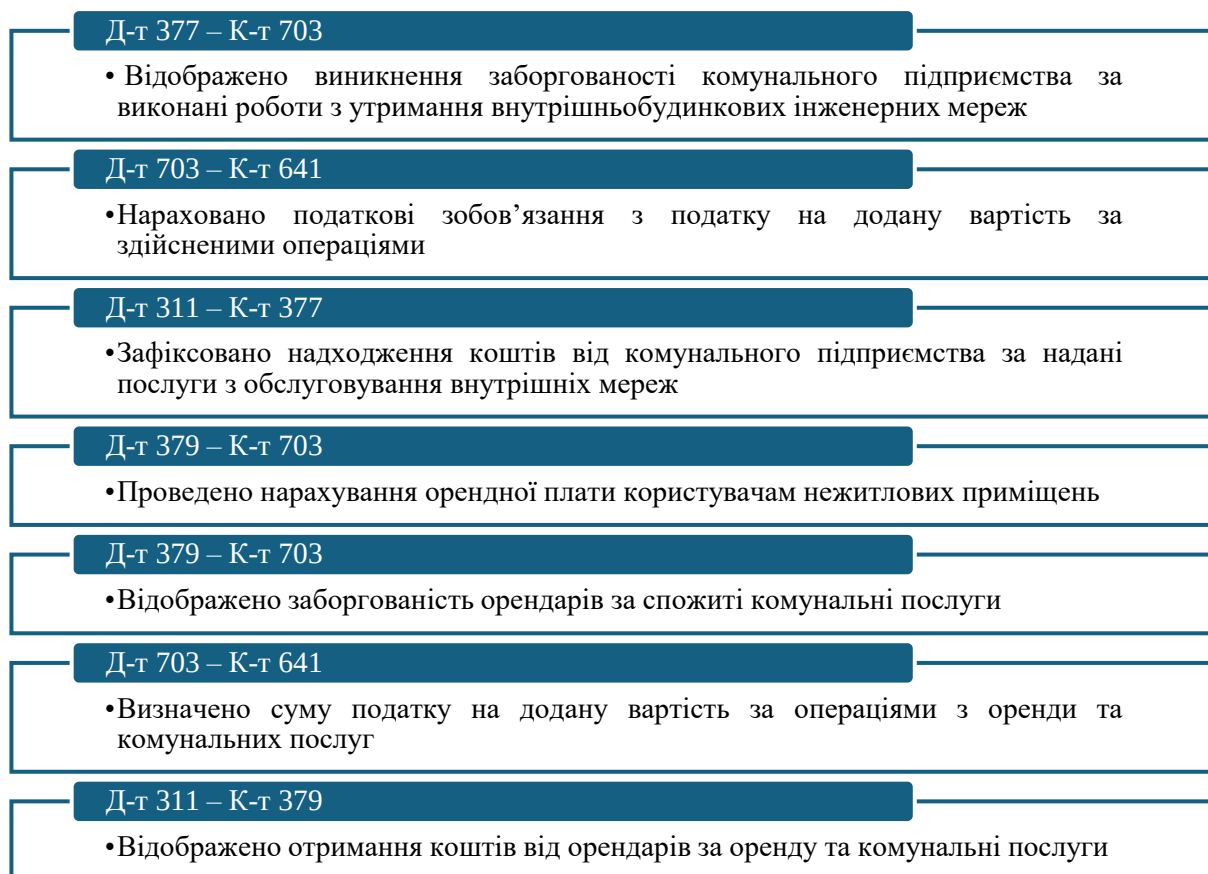

Рис. 2.1. Операції з формування доходів від оренди нежитлових приміщень*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [29].

У податковому обліку амортизаційні нарахування не здійснюються щодо житлового фонду та об'єктів зовнішнього благоустрою, однак у бухгалтерському обліку амортизація відображається одночасно з визнанням відповідного доходу на суму нарахованих амортизаційних відрахувань. Важливим напрямом у структурі обліку витрат є також облік коштів цільового фінансування, які використовуються на капітальні вкладення, проведення ремонтних робіт, а також підготовку об'єктів до осінньо-зимового періоду.

На рисунку 2.2 наведено схему організації бухгалтерського обліку діяльності комунальних підприємств.

Отже, організація бухгалтерського обліку на комунальних підприємствах є комплексною системою, яка забезпечує повне та достовірне відображення

господарської діяльності підприємства. Основою такої організації виступає формування облікової політики, що визначає порядок ведення обліку, документообігу, складання звітності та здійснення контролю за фінансовими операціями.

Рис. 2.2. Схема організації бухгалтерського обліку комунальних підприємств України*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [40].

Важливу роль у системі бухгалтерського обліку відіграє бухгалтерська служба, яка забезпечує своєчасне оформлення первинних документів, ведення облікових регістрів і узагальнення інформації для складання фінансової, податкової та статистичної звітності. Застосування сучасних інформаційних технологій та автоматизація облікових процесів сприяють підвищенню ефективності роботи, оперативності обробки даних і мінімізації ризику помилок.

Необхідною складовою організації обліку є проведення інвентаризації активів і зобов'язань, що дозволяє перевірити достовірність облікових даних та

забезпечити контроль за збереженням майна підприємства. Крім того, належне зберігання бухгалтерської документації та дотримання вимог конфіденційності забезпечують захист інформації та відповідність діяльності підприємства законодавчим нормам.

Наступним доцільно виділяти особливості оподаткування комунальних підприємств (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Особливості оподаткування комунальних підприємств*

Елемент оподаткування	Характеристика
1	2
Система оподаткування	Комунальні підприємства застосовують загальну систему оподаткування через переважну частку комунальної власності у статутному капіталі.
Податок на прибуток	Підприємства автоматично визнаються платниками податку на прибуток незалежно від виду діяльності та обсягів доходу.
Надходження податку на прибуток	Суми податку на прибуток комунальних підприємств спрямовуються до місцевих бюджетів відповідних територіальних громад.
Податкові пільги	Органи місцевого самоврядування можуть встановлювати пільги щодо окремих місцевих податків і зборів для підприємств комунальної форми власності.
Реєстрація платником ПДВ	Реєстрація може бути добровільною або обов'язковою залежно від обсягів оподатковуваних операцій підприємства.
Обов'язкова ПДВ-реєстрація	Підприємство зобов'язане зареєструватися платником ПДВ у разі перевищення визначеного законодавством обсягу операцій протягом останніх 12 місяців.
Оподатковувані ПДВ операції	До розрахунку граничного обсягу включаються операції, що оподатковуються за основною, зниженою, нульовою ставками, а також звільнені від оподаткування операції.
Порядок реєстрації	Для набуття статусу платника ПДВ підприємство подає до контролюючого органу відповідну реєстраційну заяву.
Відповідальність за порушення	У разі несвоєчасної реєстрації підприємство несе відповідальність за несплату ПДВ та не має права на податковий кредит і бюджетне відшкодування.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [50].

Отже, система оподаткування комунальних підприємств в Україні має

певні особливості, зумовлені їх правовим статусом і комунальною формою власності. Такі підприємства переважно функціонують на загальній системі оподаткування, що визначає порядок сплати основних податків та їх взаємодію з бюджетною системою. Важливе значення має податок на прибуток як джерело наповнення місцевих бюджетів. Крім того, комунальні підприємства зобов'язані реєструватися платниками ПДВ та сплачувати його відповідно до вимог законодавства. Правильне визначення податкових зобов'язань і своєчасне подання звітності забезпечують фінансову стабільність підприємства та допомагають уникнути штрафних санкцій. Таким чином, ефективна організація податкового обліку комунальних підприємств забезпечує контроль за використанням фінансових ресурсів, підвищує прозорість господарської діяльності та сприяє належному виконанню податкових зобов'язань перед державою і територіальними громадами (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Ставки оподаткування комунальних підприємств в Україні*

Вид податку	Ставка оподаткування	Характеристика
1	2	3
Податок на прибуток підприємств	18%	Застосовується до об'єкта оподаткування, визначеного відповідно до податкового законодавства.
Податок на додану вартість (основна ставка)	20%	Використовується для більшості операцій з постачання товарів і послуг.
Податок на додану вартість (знижена ставка)	7%	Застосовується до окремих категорій товарів і послуг, визначених законодавством.
Податок на додану вартість (нульова ставка)	0%	Використовується для окремих операцій, зокрема експорту товарів та послуг.
Земельний податок	Встановлюється місцевими радами	Розмір ставки залежить від категорії земельної ділянки та місця її розташування.
Податок на нерухоме майно	Визначається органами місцевого самоврядування	Сплачується за об'єкти нерухомості відповідно до площі та типу майна.

Продовж. табл. 2.6

1	2	3
Екологічний податок	Залежить від виду забруднення	Справляється за викиди, скиди та розміщення відходів.
Єдиний соціальний внесок (ЄСВ)	22%	Нараховується на фонд оплати праці працівників підприємства.

*Примітка. Складено автором за даними джерела [20].

Отже, оподаткування комунальних підприємств в Україні здійснюється відповідно до податкового законодавства та має особливості, пов'язані з їх комунальною формою власності. Переважно такі підприємства працюють на загальній системі оподаткування, сплачуючи податок на прибуток, ПДВ, місцеві податки та збори, а також єдиний соціальний внесок. Належна організація податкового обліку забезпечує фінансову стабільність підприємства та надходження до місцевих бюджетів. Важливу роль відіграє податок на прибуток зі ставкою 18%, ПДВ за основною ставкою 20% та ЄСВ у розмірі 22% від фонду оплати праці. Ефективне виконання податкових зобов'язань сприяє стабільному функціонуванню комунальних підприємств і контролю за їх фінансово-господарською діяльністю.

2.2. Формування фінансової звітності ВП «Комсервіс»

Базовим нормативним документом, який визначає порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності ВП «Комсервіс», є НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та інші національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України. Відповідно до встановлених вимог підприємство формує фінансову звітність за основними формами, зокрема Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (Ф-1) та Форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про

сукупний дохід)» (Ф-2), які використовуються для відображення фінансового стану підприємства та результатів його діяльності.

Порядок та строки подання фінансової звітності в ВП «Комсервіс» визначаються окремим нормативним документом – Порядком подання фінансової звітності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 419 від 28.02.2000 року.

Оцінка майнового потенціалу
• Визначення складу, структури та вартості активів підприємства для розуміння його матеріально-технічної бази
Аналіз джерел формування ресурсів
• Дослідження власних і залучених коштів, що забезпечують фінансову діяльність підприємства
Дослідження фінансової стійкості
• Визначення здатності підприємства зберігати стабільність та незалежність у фінансуванні
Оцінка ліквідності та платоспроможності
• Виявлення можливостей підприємства своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами та партнерами
Аналіз грошових потоків
• Дослідження руху коштів для оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами
Визначення кредитоспроможності
• Оцінка можливостей підприємства отримувати та обслуговувати кредити
Оцінка ділової активності
• Аналіз ефективності використання ресурсів, швидкості обороту капіталу та обсягів господарських операцій
Аналіз інвестиційної діяльності
• Вивчення напрямів та результатів вкладення коштів у розвиток бізнесу чи інші проекти
Визначення прибутковості та рентабельності
• Оцінка здатності підприємства генерувати прибуток і забезпечувати достатній рівень рентабельності
Діагностика ризику банкрутства
• Виявлення фінансових труднощів і прогнозування ймовірності неплатоспроможності

Рис. 2.3. Характеристика ключових завдань фінансової звітності ВП «Комсервіс»*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [6; 45].

Таким чином, на рисунку 2.3 доцільно відобразити ключові завдання фінансової звітності, реалізація яких забезпечує отримання повної та достовірної інформації, необхідної для аналізу й оцінки діяльності ВП «Комсервіс».

Фінансова звітність дає змогу аналізувати рух грошових коштів, оцінювати платоспроможність, ефективність використання ресурсів, а також прибутковість і потенціал розвитку ВП «Комсервіс». Це формує повне уявлення про фінансовий стан підприємства та створює основу для його оцінки.

Фінансова звітність є ключовим джерелом інформації для аналізу діяльності підприємства, оскільки дозволяє оцінити структуру активів, джерела фінансування, фінансову стійкість та результати діяльності. У ВП «Комсервіс» основна увага приділяється складанню Балансу (Ф-1) та Звіту про фінансові результати (Ф-2), які відображають майновий стан підприємства, структуру активів і зобов'язань, а також результати фінансово-господарської діяльності. Їх показники детально наведені у таблиці 2.7 та таблиці 2.8.

Таблиця 2.7

Баланс ВП «Комсервіс» станом на кінець 2025 р.*

Стаття балансу	Період		Зміна	
	на початок року, тис. грн.	на кінець року, тис. грн.	відхилення	темп росту
1	2	3	4	5
Нематеріальні активи	0	22	-22	—
Основні засоби	13876	14794	-28670	6,62
Усього необоротні активи	13876	14816	-28692	6,77
Запаси	0	17	-17	—
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	842	1113	-1955	32,19
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	887	315	-1202	-64,49
Інша поточна дебіторська заборгованість	77	14	-91	-81,82
Гроші та їх еквіваленти	234	254	-488	8,55
Витрати майбутніх періодів	5	7	-12	40,00
Інші оборотні активи	140	19	-159	-86,43

Продовж. табл. 2.7

1	2	3	4	5
Усього оборотні активи	2185	1739	-3924	-20,41
Зареєстрований (пайовий) капітал	10000	15100	-25100	51,00
Додатковий капітал	7149,5	7254	-14403,5	1,46
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	145,3	-162,2	16,9	-211,63
Неоплачений капітал	9445,8	9945,8	-19391,6	5,29
Усього власний капітал	7849	12246	-20095	56,02
Усього довгострокові зобов'язання і забезпечення	5184	77	-5261	-98,51
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	126	112	-238	-11,11
Розрахунками з бюджетом	137	111	-248	-18,98
Розрахунками зі страхування	43	38	-81	-11,63
Розрахунками з оплати праці	157	135	-292	-14,01
Доходи майбутніх періодів	2544	3772	-6316	48,27
Інші поточні зобов'язання	21	64	-85	204,76
Усього поточні зобов'язання і забезпечення	3028	4232	-7260	39,76
Баланс	16061	16555	-32616	3,08

*Примітка. Складено автором за даними Додатку А [19].

Отже, аналіз Балансу ВП «Комсервіс» станом на кінець 2025 року свідчить про зростання активів і підсумку балансу, що вказує на розширення господарської діяльності та посилення ресурсного потенціалу підприємства. У структурі активів найбільшу частку займають необоротні активи, зокрема основні засоби, вартість яких збільшилася протягом року. Власне це може свідчити про оновлення матеріально-технічної бази підприємства та здійснення інвестицій у розвиток виробничої інфраструктури. Водночас обсяг оборотних активів зменшився, що пов'язано зі скороченням окремих видів дебіторської заборгованості та інших оборотних активів. Разом із тим спостерігається збільшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари та послуги, що може свідчити про зростання обсягів реалізації або уповільнення розрахунків із контрагентами.

У складі власного капіталу підприємства відбулося суттєве збільшення

зареєстрованого капіталу, що позитивно вплинуло на фінансову стійкість підприємства. Однак наявність непокритого збитку свідчить про існування певних фінансових труднощів та необхідність підвищення ефективності господарської діяльності. Також спостерігається значне скорочення довгострокових зобов'язань, що може бути результатом погашення боргових зобов'язань або зміни структури фінансування діяльності підприємства.

Поточні зобов'язання підприємства, навпаки, збільшилися, зокрема за рахунок доходів майбутніх періодів та інших поточних зобов'язань. Власне це свідчить про активізацію поточних господарських процесів та необхідність постійного контролю за рівнем ліквідності й платоспроможності підприємства.

Таким чином, баланс ВП «Комсервіс» відображає загальну тенденцію до збільшення вартості активів і зміцнення власного капіталу, проте окремі показники свідчать про необхідність удосконалення управління дебіторською заборгованістю, оптимізації структури зобов'язань та підвищення рентабельності діяльності підприємства.

Таблиця 2.8

Звіт про фінансові результати ВП «Комсервіс» станом на кінець 2025 р.*

Стаття	За попередній рік, тис. грн.	За поточний рік, тис. грн.	Зміна	
			відхилення	темп росту
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4527,6	5706	-10233,6	4527,6
Інші операційні доходи	2018	905	-2923	2018
Інші доходи	235,9	584	-819,9	235,9
Разом доходи	6781,5	7195	-13976,5	6781,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	4480,2	5189	-9669,2	4480,2
Інші операційні витрати	2124	2314	-4438	2124
Разом витрати	6604,2	7503	-14107,2	6604,2
Фінансовий результат до оподаткування	177,3	-308	130,7	177,3

Продовж. табл. 2.8

1	2	3	4	5
Податок на прибуток	32	0	-32	32
Чистий прибуток (збиток)	145,3	-308	162,7	145,3

*Примітка. Складено автором за даними Додатку А [19].

Отже, аналіз Звіту про фінансові результати ВП «Комсервіс» за 2025 рік свідчить про зміни у структурі доходів, витрат та кінцевих фінансових показників підприємства. Протягом звітного періоду спостерігалось зростання чистого доходу від реалізації продукції, робіт і послуг, що свідчить про активізацію господарської діяльності та збільшення обсягів наданих послуг. Водночас обсяг інших операційних доходів зменшився, тоді як інші доходи підприємства, навпаки, продемонстрували зростання.

Загальна сума доходів підприємства у звітному збільшилася порівняно з попереднім періодом, однак одночасно відбулося суттєве зростання витрат. Найбільший вплив на це мало підвищення собівартості реалізованої продукції та збільшення інших операційних витрат. Така тенденція свідчить про зростання витрат на здійснення основної діяльності підприємства, що негативно позначилося на кінцевому фінансовому результаті.

У результаті перевищення витрат над доходами підприємство за підсумками 2025 року отримало збиток, тоді як у попередньому діяльність була прибутковою. Відсутність нарахованого податку на прибуток у звітному пояснюється саме отриманням від'ємного фінансового результату до оподаткування.

Загалом складання Звіту про фінансові результати має важливе значення для оцінки ефективності діяльності ВП «Комсервіс», оскільки дозволяє визначити рівень доходів і витрат підприємства, проаналізувати структуру фінансових результатів та оцінити прибутковість господарської діяльності. Показники звіту є основою для прийняття управлінських рішень, планування подальшої діяльності та розроблення заходів щодо підвищення ефективності

використання ресурсів і покращення фінансового стану підприємства.

Отже, проведене дослідження особливостей формування фінансової звітності ВП «Комсервіс» дозволило встановити, що фінансова звітність є основним джерелом інформації про результати фінансово-господарської діяльності підприємства, його майновий стан, структуру активів і зобов'язань, а також ефективність використання фінансових ресурсів. Формування звітності здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства та національних стандартів бухгалтерського обліку, що забезпечує достовірність, повноту та прозорість фінансової інформації.

Аналіз Звіту про фінансові результати показав, що у 2025 році підприємство збільшило обсяги доходів від реалізації продукції та послуг, однак одночасне зростання витрат, насамперед собівартості та інших операційних витрат, негативно вплинуло на кінцевий фінансовий результат. У результаті підприємство завершило звітний період зі збитком, що свідчить про необхідність оптимізації витрат, підвищення рентабельності діяльності та вдосконалення фінансового планування.

Таким чином, фінансова звітність ВП «Комсервіс» виступає важливим інструментом контролю, аналізу та управління діяльністю підприємства. Її показники дозволяють оцінити фінансову стійкість, платоспроможність і ефективність використання ресурсів, а також формують інформаційну основу для прийняття управлінських рішень щодо подальшого розвитку підприємства та підвищення результативності його функціонування.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що якісно сформована фінансова звітність не лише констатує поточні проблеми підприємства, а й вказує на траєкторію його подальшого розвитку. Своєчасна ідентифікація слабких місць у структурі доходів і витрат за 2025 рік створює надійне підґрунтя для розробки стратегічних планів із модернізації активів та реструктуризації зобов'язань. Успішна реалізація запропонованих заходів дозволить ВП «Комсервіс» відновити фінансову рівновагу, зміцнити платоспроможність та забезпечити стабільне й ефективне функціонування в довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ І АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Організація і методика аудиту діяльності комунальних підприємств

Аудит діяльності комунальних підприємств є важливим інструментом контролю за ефективністю використання комунального майна, фінансових ресурсів та дотриманням вимог законодавства. Особливості організації аудиту в комунальному секторі зумовлені специфікою правового статусу таких підприємств, оскільки вони функціонують у сфері публічної власності та забезпечують надання суспільно важливих послуг.

Відповідно до законодавства України державний фінансовий контроль (державний аудит) передбачає оцінювання законності, результативності та економічної доцільності використання державних і комунальних ресурсів, перевірку ведення бухгалтерського обліку, достовірності фінансової звітності та ефективності функціонування системи внутрішнього контролю [3]. У діяльності комунальних підприємств аудит виконує контрольну, інформаційну та управлінську функції, спрямовані на забезпечення прозорості фінансово-господарських процесів.

Основною метою аудиту комунальних підприємств є перевірка законності використання майна територіальної громади, оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності, підтвердження достовірності бухгалтерської та фінансової звітності, а також формування рекомендацій щодо підвищення результативності управління ресурсами підприємства. Проведення аудиторських перевірок здійснюється відповідно до Плану заходів державного фінансового контролю, який затверджується Державною аудиторською службою України [3].

Серед основних завдань аудиту комунальних підприємств доцільно виділити аналіз управлінських рішень щодо використання комунального майна,

перевірку достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності, оцінювання законності господарських операцій, визначення ефективності системи внутрішнього контролю, а також запобігання фінансовим порушенням та нецільовому використанню ресурсів. Важливим напрямом є підготовка рекомендацій щодо підвищення ефективності використання майна та покращення фінансового стану підприємства.

Предметом аудиту діяльності комунальних підприємств виступають основні засоби, оборотні активи, власний капітал, доходи, витрати, фінансові результати та зобов'язання підприємства. Особлива увага приділяється перевірці стану і використання необоротних активів, оскільки вони становлять значну частину майнового комплексу комунального підприємства та безпосередньо впливають на ефективність його діяльності.

Інформаційною базою аудиту є установчі документи підприємства, наказ про облікову політику, первинні документи, бухгалтерські регістри, головна книга, фінансова звітність, а також внутрішні положення щодо управління та використання майна [23]. Використання комплексної інформаційної бази дає можливість аудитору оцінити повноту відображення господарських операцій та достовірність фінансових показників.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» обов'язковому аудиту та оприлюдненню річної фінансової звітності разом з аудиторським висновком підлягають підприємства, діяльність яких має суспільне значення, зокрема суб'єкти природних монополій, великі та середні підприємства, фінансові установи, а також головні розпорядники бюджетних коштів [31]. Значна частина комунальних підприємств, особливо у сфері водопостачання, тепlopостачання та житлово-комунальних послуг, належить саме до таких суб'єктів.

Для забезпечення стабільного функціонування підприємства важливе значення має внутрішній аудит. За визначенням Міжнародного інституту внутрішніх аудиторів, внутрішній аудит є незалежною та об'єктивною діяльністю, яка спрямована на оцінювання системи управління ризиками,

внутрішнього контролю та підвищення ефективності діяльності організації.

На рисунку 3.1 наведено методику проведення аудиту в комунальних підприємствах.

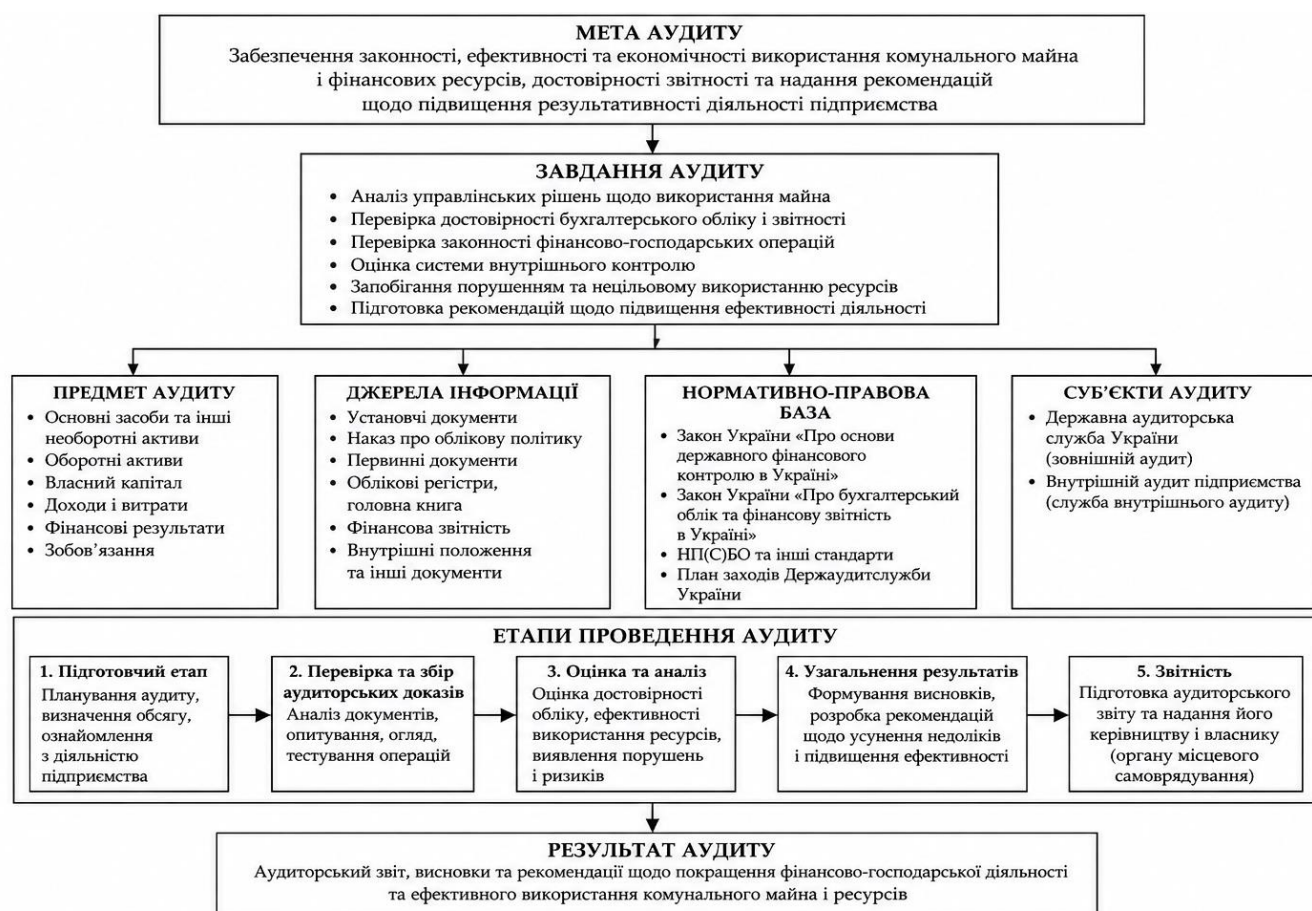

Рис. 3.1. Методика проведення аудиту в комунальних підприємствах*

*Примітка. Складено автором за допомогою неймереж.

Проведення внутрішнього аудиту на ВП «Комсервіс» складається з шести основних етапів:

1. Вибір об'єкта для перевірки. Включає в себе проведення консультацій відповідальної особи за внутрішній аудит з керівництвом, під час яких визначають конкретні об'єкти перевірки, строки проведення і методи впливу.

2. Підготовчий етап – затвердження плану та терміну проведення внутрішнього аудиту.

3. Спостереження, збір, аналіз, обробка та документування інформації з вибором і застосуванням конкретних методів і прийомів.

4. Оцінка діяльності підприємства та формулювання висновків, які охарактеризують його стан.

5. Доповідь результатів директору. Розроблення заходів і опрацювання рішень, які сприяють усуненню виявлених недоліків та за необхідності застосування санкцій до винних посадових і матеріально відповідальних осіб.

6. Організація подальшого контролю за виконанням затверджених заходів і рішень. Зміст вказаних вище етапів проведення внутрішнього аудиту на комунальному підприємстві може бути деталізований залежно від виду діяльності підприємства та рівня його контролю.

Отже, методика проведення аудиту в комунальних підприємствах є комплексною системою заходів, спрямованих на забезпечення законності, ефективності та економічності використання комунального майна і фінансових ресурсів. Проведення аудиту дозволяє перевірити достовірність бухгалтерського обліку та фінансової звітності, оцінити стан внутрішнього контролю, виявити можливі порушення, фінансові ризики та випадки неефективного використання ресурсів.

Важливе значення має поетапність проведення аудиту, яка включає підготовчий етап, перевірку та збір аудиторських доказів, оцінку результатів, узагальнення висновків і підготовку аудиторського звіту. Такий підхід забезпечує системність перевірки та дозволяє комплексно оцінити фінансово-господарську діяльність підприємства. Особливу роль відіграє використання нормативно-правової бази та відповідних джерел інформації, зокрема установчих документів, фінансової звітності, облікових регістрів і внутрішніх положень підприємства, що сприяє об'єктивності та достовірності аудиторських висновків.

Крім того, аудит спрямований не лише на виявлення недоліків, а й на розробку рекомендацій щодо їх усунення, удосконалення системи внутрішнього контролю та підвищення ефективності управлінських рішень. Таким чином,

аудит комунальних підприємств є важливим інструментом підвищення результативності фінансово-господарської діяльності, забезпечення прозорості використання майна та ресурсів територіальної громади, а також зміцнення фінансової дисципліни підприємства.

Порядок організації внутрішнього аудиту визначається Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту», зокрема Стандартами №1 та №5 [33]. Стандарт №1 регламентує права, обов'язки та відповідальність працівників внутрішнього аудиту, а також передбачає розроблення внутрішніх нормативних документів, які визначають порядок проведення перевірок, документування результатів і моніторинг виконання рекомендацій.

Стандарт №5 передбачає застосування системного та ризик-орієнтованого підходу до проведення аудиту. У процесі перевірки оцінюється ефективність управління фінансовими ресурсами, достовірність бухгалтерського обліку, рівень збереження активів, функціонування інформаційних систем та дотримання вимог чинного законодавства. Результати внутрішнього аудиту спрямовані на вдосконалення внутрішнього контролю, зменшення ризиків та підвищення результативності діяльності підприємства.

При оцінці та виробленні відповідних рекомендацій щодо системи управління слід враховувати ефективність управління, ступінь реалізації та досягнення певних цілей, якість відповідних завдань і функцій щодо суб'єкта внутрішнього аудиту.

Проведення оцінювання та пропонувані покращення системи внутрішнього контролю мають досягати визначених цілей (завдань), ефективності фінансового управління, економічного використання активів, ефективності та надійності інформаційних систем і технологій, надійності, врахування та повноти фінансової та операційної інформації, дотримання законодавства та внутрішніх вимог щодо діяльності, що підлягає внутрішньому аудиту.

Отже, організація і методика аудиту діяльності комунальних підприємств

базується на комплексному підході до перевірки законності, ефективності та економічності використання комунального майна й фінансових ресурсів. Аудит дозволяє своєчасно виявляти порушення, оцінювати якість управлінських рішень та формувати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування комунальних підприємств.

3.2. Аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс»

Аналіз фінансового стану підприємства є важливим етапом оцінювання результативності його фінансово-господарської діяльності, оскільки дає змогу визначити рівень фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності та ефективності використання ресурсів. Для комунальних підприємств проведення такого аналізу має особливе значення, адже їх діяльність спрямована не лише на отримання економічного результату, а й на забезпечення суспільних потреб територіальної громади у якісних комунальних послугах.

Фінансовий стан ВП «Комсервіс» оцінюється на основі показників фінансової звітності підприємства, зокрема Балансу (далі - Ф-1) та Звіту про фінансові результати (далі - Ф-2), які відображають структуру активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів діяльності. Проведення аналізу дає можливість оцінити зміни у майновому стані підприємства, рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, ефективність використання активів та здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

У процесі дослідження фінансового стану ВП «Комсервіс» доцільно здійснити аналіз динаміки та структури активів і пасивів, показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Комплексна оцінка зазначених показників дозволяє визначити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, виявити проблемні аспекти та окреслити

напрями підвищення ефективності його функціонування. Отже, аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс» є необхідною умовою для обґрунтування управлінських рішень, підвищення фінансової стабільності підприємства та забезпечення ефективного використання комунального майна і фінансових ресурсів. В таблиці 3.1 наведено показники фінансового стану підприємства.

Таблиця 3.1

Динаміка показників фінансового стану ВП «Комсервіс»
в період 2023-2025 роки*

Показник	Нормативне значення	Роки			Відхилення
		2022	2024	2025	2025/2024
1	2	3	4	5	6
Показники ліквідності підприємства					
Коефіцієнт покриття	> 1	9,79	0,72	0,41	-0,31
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 - 0,8	9,71	0,72	0,41	-0,31
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0 збільшення	4,88	0,08	0,06	-0,02
Чистий обіговий капітал, тис. грн.	> 0 збільшення	1309	-843	-2493	-1650,00
Показники платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства					
Коефіцієнт фінансової автономії (фінансової незалежності)	> 0,5	0,98	0,49	0,74	0,25
Коефіцієнт фінансової стабільності (фінансування)	0,6-1,5	39,78	0,96	2,84	1,89
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,1 збільшення	0,22	0,43	0,17	-0,61
Показники ділової активності підприємства					
Коефіцієнт оборотності активів	збільшення	2,63	2,05	2,98	0,93
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	26,02	13,44	20,09	6,66
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільшення	5,69	2,51	3,96	1,45
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	зменшення	63,23	143,60	90,98	-52,62
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	зменшення	13,83	26,80	17,92	-8,88

Продовж. табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільшення	336,92	–	335,65	–
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	0,65	0,58	0,47	-0,11
Показники рентабельності підприємства					
Рентабельність активів, %	збільшення	1,85	0,90	-1,86	-2,77
Рентабельність власного капіталу, %	збільшення	1,90	1,85	-2,52	-4,37
Рентабельність діяльності, %	збільшення	2,93	3,21	-5,40	-8,61
Рентабельність продукції, %	збільшення	2,90	1,06	9,96	8,91

*Примітка. Складено автором за даними Додатку А [19].

Дослідження показників ліквідності (табл. 3.1) показало суттєве зниження здатності підприємства своєчасно погашати поточні зобов'язання. Зокрема, коефіцієнт покриття у 2025 році зменшився до 0,41, що є нижчим за нормативне значення (>1), а коефіцієнт швидкої ліквідності також становив 0,41, не досягаючи рекомендованого рівня. Коефіцієнт абсолютної ліквідності скоротився до 0,06, а чистий обіговий капітал набув від'ємного значення (-2493 тис. грн.), що свідчить про дефіцит оборотних коштів та погіршення поточної платоспроможності підприємства.

Водночас аналіз показників фінансової стійкості демонструє певне покращення ситуації. Коефіцієнт фінансової автономії у 2025 році зріс до 0,74, що перевищує нормативне значення та свідчить про достатній рівень фінансової незалежності підприємства. Коефіцієнт фінансової стабільності також збільшився до 2,84, що вказує на переважання власних джерел фінансування над залученими. Проте коефіцієнт маневреності власного капіталу знизився до 0,17, що свідчить про скорочення частки мобільних власних ресурсів.

Показники ділової активності у 2025 році загалом покращилися. Зросла оборотність активів (до 2,98), дебіторської заборгованості (до 3,96) та кредиторської заборгованості (до 20,09). Позитивною тенденцією є скорочення

строку погашення дебіторської заборгованості на 52,62 дні та кредиторської – на 8,88 днів, що свідчить про прискорення розрахунків і більш ефективне управління оборотними активами. Водночас коефіцієнт оборотності власного капіталу зменшився до 0,47, що може свідчити про зниження ефективності його використання.

Аналіз показників рентабельності виявив негативну тенденцію до зниження прибутковості діяльності підприємства. У 2025 році рентабельність активів (-1,86 %), власного капіталу (-2,52 %) та діяльності (-5,40 %) набули від'ємного значення, що свідчить про збитковість роботи підприємства та неефективність використання ресурсів. Водночас рентабельність продукції зросла до 9,96 %, що може свідчити про підвищення ефективності окремих напрямів діяльності або оптимізацію витрат.

Отже, фінансовий стан ВП «Комсервіс» у 2025 році характеризується зниженням ліквідності та прибутковості, що створює ризики для фінансової стабільності підприємства. Разом із тим покращення окремих показників фінансової стійкості та ділової активності свідчить про наявність потенціалу для стабілізації діяльності. Для підвищення ефективності функціонування доцільним є посилення контролю за оборотними коштами, оптимізація витрат та вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства.

В таблиці 3.2 наведено пропозиції щодо вдосконалення фінансового стану компанії. Отже, проведений аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс» засвідчив необхідність впровадження заходів, спрямованих на зниження витрат, підвищення ефективності використання ресурсів та зміцнення фінансової стійкості підприємства. Однією з ключових проблем залишається зростання собівартості послуг, що значною мірою зумовлено підвищенням цін на електроенергію та загальним збільшенням вартості енергоресурсів. Власне це дозволить скоротити витрати на електроенергію, зменшити залежність від коливань тарифів і, відповідно, знизити собівартість комунальних послуг.

Для мінімізації цього негативного впливу підприємству необхідно зосередитися на впровадженні енергоефективних технологій та модернізації

виробничого обладнання. Зокрема, доцільним є розгляд можливості встановлення відновлюваних джерел енергії, таких як сонячні електростанції для власних потреб, що забезпечить довгострокову економію бюджету організації. Комплексна реалізація цих заходів дозволить не лише стабілізувати операційні витрати, а й суттєво покращити показники ліквідності та рентабельності ВП «Комсервіс» у майбутніх періодах.

Таблиця 3.2

Шляхи вдосконалення фінансового стану ВП «Комсервіс»*

Проблема	Напрямок	Заходи	Очікуваний результат
1	2	3	4
Зростання собівартості послуг через підвищення цін на електроенергію	Впровадження альтернативних джерел енергії	Використання сонячних панелей для забезпечення частини енергоспоживання підприємства	Зниження витрат на електроенергію та собівартості послуг
Високі витрати на енергоресурси	Енергоефективність діяльності	Модернізація обладнання та заміна енерговитратних систем на енергоощадні	Скорочення споживання електроенергії
Значна залежність від коливань тарифів	Диверсифікація джерел енергопостачання	Використання комбінованих джерел енергії (сонячна, резервні генератори, альтернативні постачальники)	Підвищення енергетичної незалежності підприємства
Зниження прибутковості підприємства	Оптимізація витрат	Перегляд структури адміністративних та виробничих витрат	Покращення фінансових результатів діяльності
Ризик погіршення фінансової стійкості	Залучення інвестицій та грантових програм	Участь у державних та міжнародних програмах фінансування енергоефективних проєктів	Можливість модернізації без значного фінансового навантаження

*Примітка. Складено автором

Крім того, важливими заходами є модернізація обладнання, оптимізація адміністративних і виробничих витрат, а також залучення інвестиційних ресурсів та грантових програм для реалізації енергоефективних проєктів.

Оновлення матеріально-технічної бази дозволить підвищити продуктивність праці, зменшити витрати на обслуговування обладнання та скоротити рівень енергоспоживання. Водночас оптимізація витрат сприятиме більш раціональному використанню фінансових ресурсів і зниженню собівартості послуг. Важливим напрямом також є залучення зовнішнього фінансування, що дасть змогу реалізувати інвестиційні проєкти без значного навантаження на власні фінансові ресурси підприємства. Використання грантових програм і механізмів підтримки сприятиме впровадженню сучасних технологій та підвищенню енергоефективності діяльності.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме покращенню показників ліквідності, підвищенню рентабельності діяльності та зміцненню фінансової стабільності підприємства. Загалом запропоновані напрями вдосконалення фінансового стану ВП «Комсервіс» спрямовані на забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів, підвищення економічної ефективності діяльності та створення умов для стабільного розвитку підприємства.

Отже, проведений аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс» засвідчив наявність як позитивних, так і проблемних тенденцій у діяльності підприємства. Зокрема, у 2025 році спостерігалось погіршення показників ліквідності та прибутковості, що свідчить про зниження здатності підприємства своєчасно виконувати поточні зобов'язання та про наявність ризиків для фінансової стабільності. Водночас покращення окремих показників фінансової стійкості та ділової активності, зокрема зростання оборотності активів і скорочення строків погашення заборгованості, свідчить про наявність потенціалу для стабілізації фінансового стану. У результаті було запропоновано комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію витрат, модернізацію обладнання, впровадження енергоефективних технологій, використання альтернативних джерел енергії та залучення інвестиційних ресурсів. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів, покращенню ліквідності, зміцненню фінансової стійкості та створенню умов для стабільного розвитку ВП «Комсервіс» у перспективі.

ВИСНОВКИ

Досліджено сутність, завдання та принципи організації діяльності комунальних підприємств як юридичних осіб публічного права. Встановлено, що комунальні підприємства створюються органами місцевого самоврядування для задоволення суспільних потреб територіальних громад та забезпечення функціонування місцевої інфраструктури. Визначено, що особливостями їх діяльності є поєднання господарської самостійності з публічною спрямованістю, наявність окремого майнового комплексу, фінансової автономії та підзвітності органам місцевого самоврядування. Узагальнення теоретичних положень дало можливість встановити, що комунальні підприємства виконують важливу соціально-економічну функцію, забезпечуючи населення необхідними послугами та підтримуючи стабільність функціонування територіальних громад.

Досліджено нормативно-правове забезпечення організації обліку, порядок формування доходів і витрат, особливості ведення обліку цільового фінансування, субсидій і дотацій, а також специфіку оподаткування комунального сектору. Встановлено, що бухгалтерський облік на комунальних підприємствах базується на вимогах національних стандартів бухгалтерського обліку, податкового законодавства та спеціальних нормативних актів.

Досліджено особливості організації бухгалтерського обліку та оподаткування комунальних підприємств. Встановлено, що облікова система таких підприємств базується на вимогах національного законодавства, облікової політики та положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Особливу увагу приділено порядку документування господарських операцій, автоматизації облікових процесів, інвентаризації активів і відображенню операцій із комунальним майном, доходами, субсидіями та дотаціями. Визначено, що комунальні підприємства функціонують переважно на загальній системі оподаткування, сплачуючи основні податки відповідно до вимог чинного законодавства, що забезпечує прозорість фінансово-господарської діяльності та належне виконання податкових зобов'язань.

Проаналізовано особливості формування фінансової звітності ВП «Комсервіс» та здійснено оцінку його фінансового стану. Встановлено, що підприємство використовує основні форми фінансової звітності – Ф-1 «Баланс» та Ф-2 «Звіт про фінансові результати», які є основою для аналізу майнового стану та результатів діяльності.

Окрему увагу приділено організації аудиту комунальних підприємств, який спрямований на перевірку законності використання майна, достовірності фінансової звітності та ефективності внутрішнього контролю. Визначено, що впровадження внутрішнього аудиту та дотримання встановлених стандартів сприяють підвищенню прозорості діяльності, фінансової дисципліни та ефективності управління комунальними ресурсами. Особливу увагу приділено ролі внутрішнього аудиту, який відповідно до встановлених стандартів базується на ризик-орієнтованому підході та сприяє підвищенню результативності діяльності підприємства.

Аналіз показав зростання активів і доходів підприємства, однак одночасне збільшення собівартості та операційних витрат зумовило отримання збитку у 2025 році. Власне це свідчить про необхідність оптимізації витрат, підвищення ефективності використання ресурсів і вдосконалення фінансового управління підприємством.

Здійснено аналіз фінансового стану ВП «Комсервіс» на основі показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Встановлено, що у 2025 році підприємство характеризувалося зниженням ліквідності та прибутковості, що негативно вплинуло на рівень фінансової стабільності. Водночас покращення окремих показників ділової активності та фінансової автономії свідчить про наявність потенціалу для стабілізації діяльності. Визначено, що однією з основних причин зростання собівартості є підвищення цін на електроенергію, у зв'язку з чим запропоновано впровадження альтернативних джерел енергії, модернізацію обладнання, оптимізацію витрат та залучення інвестиційних ресурсів, що сприятиме зміцненню фінансового стану та підвищенню ефективності діяльності ВП «Комсервіс».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. *Видання четверте*. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
2. Брік С.В. Деякі особливості організації бухгалтерського обліку та аудиту ОСББ. *Журнал Київського університету ринкових відносин Економіка. Бізнес-адміністрування. Право*. 2017. № 2(2). С. 243-253. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/30838/3/2017_Brik_Deiaiki_osoblyvosti_orhanizatsii.pdf (дата звернення 24.03.2026).
3. Державна аудиторська служба України URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/561> (дата звернення 22.03.2026).
4. Джога Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2016. 483 с.
5. Жулин О. В., Зеленюк-Джунь Л. В. Управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств і перспективи їх розвитку. *Бізнес-Інформ*. 2020. № 7. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-174_180.pdf (дата звернення 20.03.2026).
6. Іванчук Н. В. Фінансова звітність як джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал*. Острог : НаУОА. 2020. № 18(46). С. 57–61.
7. Кагановська Т. Організаційно-правові форми адміністративної правосуб'єктності юридичних осіб публічного права. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2015. № 20. С. 7–12.
8. Канєва Т. Б. Бухгалтерський облік в комунальних установах : навч. посіб. Київ : Книга, 2014. 180 с.

9. Килимник І. І. Практичні проблеми в галузі житлово-комунального господарства та шляхи їх вирішення. *Open Journal System*. 2015. № 1. С. 48–50.
10. Кириленко О. П. Фінансове забезпечення підприємств водопостачання та водовідведення в умовах бюджетної децентралізації. *Фінанси України*. 2015. № 3. С. 88–101.
11. Кіндзюр О. С. Регулювання інвестиційного розвитку житлово-комунальної сфери України : дис. канд. екон. наук: 08.00.03. Львів, 2017.
12. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 22.04.2026).
13. Корнійченко О. Місце закладів охорони здоров'я у системі суб'єктів публічного адміністрування. *Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики*: зб. матеріалів III Міжнародної конференції (м. Кропивницький, 06.10.2023). Кропивницький : ДонДУВС. 2023. С. 358–360.
14. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення 22.03.2026).
15. Москаленко А. Адміністративно-правове регулювання статусу юридичних осіб публічного права : дис. . доктора філософії, спец. 081 Право. Одеса, 2022. 253 с.
16. Наукові засади реформування і розвитку житлово-комунального господарства : монографія. / Поважний О. С., Попов О. П., Запатріна І. В., Волков В. П. та ін. Черкаси : Брама-Україна, ЧДТУ, 2011. 436 с.
17. Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку URL: <https://zakon.help/psbo> (дата звернення 22.03.2026).
18. Немченко В. В. Аудит в Україні. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 536 с.
19. Облікові та звітні матеріали ВП «Комсервіс» за 2023-2025 рр. URL: <https://www.velkomservice.ks.ua/> (дата звернення 02.05.2026).
20. Огляд оподаткування в Україні. UkraineInvest. URL:

<https://ukraineinvest.gov.ua/analytics-research/overview-of-taxation/> (дата звернення 06.05.2026).

21. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (дата звернення 19.03.2026).

22. Податкові надходження. *Open Budget*. 2025. URL: <https://openbudget.gov.ua/analytics/incomes> (дата звернення 06.05.2026).

23. Петрушевський Ю. Л. Формування системи державного аудиту ефективності діяльності підприємств ЖКГ в Україні. *Ефективна економіка*. 2011. №. 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1420> (дата звернення 24.03.2026).

24. Піддубна В. Юридичні особи публічного права як учасники цивільних правовідносин. *ScienceRise: Juridical Science*. 2020. № 4. С. 29–33.

25. Податки з зарплати у 2026 р.: ставки ЄСВ та порядок нарахування. *Бухгалтерська платформа*. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7612-podatki-z-zarplati> (дата звернення 07.05.2026).

26. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 01.04.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17> (дата звернення 06.05.2026).

27. Податок на прибуток підприємств. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/nk/spisok3/> (дата звернення 06.05.2026).

28. Посикалюк О. До питання про поняття юридичної особи публічного права. *Університетські наукові записки*. 2015. № 1. С. 46–59.

29. Посібник з бухгалтерського обліку для підприємств комунальної галузі. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN9186> (дата звернення 06.05.2026).

30. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами : навч. посіб. / М. Ф. Огійчук, Л. О. Сколотій, С. І. Василішин, І. І. Рагуліна, О. В. Ковальова, І. В. Сколотій, Ю. С. Нежид / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ, Алерта, 2021. 624 с.

31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#> (дата звернення 21.03.2026).

32. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 16.10.2014 р. № 5459 – VI. Дата оновлення: 15.04.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text> (дата звернення 05.05.2026).

33. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту : наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20.10.2011 за № 1219/19957 URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/RE19957?ed=2017_07_13 (дата звернення 24.03.2026).

34. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Дата оновлення: 30.05.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 05.06.2026).

35. Про затвердження Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій і Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 19.12.2006 № 1213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-06#Text> (дата звернення 05.05.2026).

36. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення: 06.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 09.05.2026).

37. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 09.05.2026).

38. Про затвердження Національного положення (стандарту)

бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 09.05.2026).

39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 № 353. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення: 09.05.2026).

40. Сльозко Т. М. Організація обліку житлово-комунальних установ : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 224 с.

41. Сльозко Т. М. Організація обліку житлово-комунальних установ : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2008. 224 с.

42. Соколенко Л. Ф. Організаційно-методичні основи аудиторської перевірки зобов'язань і забезпечень підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С.194–201.

43. Стратегії модернізації бухгалтерського обліку системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 р. № 437-р. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-%D1%80#Text> (дата звернення 05.05.2026).

44. Топчій О. О. Модернізація сфери житлово-комунального господарства міських агломерацій в умовах децентралізації : дис. д-ра екон. наук, спец. 08.00.05. Одеська національна академія харчових технологій МОН України. Одеса, 2020.

45. Хоміч А., Спільник А. Фінансова звітність підприємства як інформаційна база фінансового аналізу. *Інноваційний розвиток освіти, науки, бізнесу, суспільства та довкілля в умовах глобальних викликів* : VI націон. наук.-практ. конф. студентів і молодих вчених. 17 листопада 2021 р. Тернопіль, Вектор. С. 66-67. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43435/1/Хомич%20Алла.pdf> (дата

звернення 07.05.2026)

46. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Tex> (дата звернення 19.03.2026).

47. Черкасова С. О., Ахметова М. Ф. Концептуальні засади формування системи обліково-контрольного й інформаційного забезпечення діяльності ОСББ в Україні. *Молодий вчений*. 2018. №. 1 (2). С. 1011-1015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1%282%29_104 (дата звернення 24.03.2026).

48. Шаповал Л. П. Формування фінансово-кредитних відносин в комунальному господарстві. *Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць*. Вип. 10 (101). Київ, 2009. С. 127–131.

49. Щирба М.Т. Економіко-правові основи аудиту в Україні. *Світ фінансів*. 2006. №. 2 (7). С. 102-108. URL: <http://sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/download/106/114> (дата звернення 24.03.2026).

50. Яку систему оподаткування може обрати новостворене комунальне підприємство <https://gb.expertus.com.ua/consultations/16471> (дата звернення 06.05.2026).

ДОДАТКИ

Таблиця А. 1

Баланс (Форма № 1-м) суб'єкта малого підприємництва станом на 31.12.2025 року *

	Код	На початок року, тис.грн	На кінець року, тис.грн
Актив			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0,0	22,0
• первісна вартість	1001	0,0	27,0
• накопичена амортизація	1002	0,0	5,0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0,0	-
Основні засоби	1010	13 876,0	14 794,0
• первісна вартість	1011	18 390,0	20 241,0
• знос	1012	4 514,0	5 447,0
Довгострокові біологічні активи	1020	0,0	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0,0	-
Інші необоротні активи	1090	0,0	-
Усього за розділом I "Необоротні активи"	1095	13 876,0	14 816,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	0,0	17,0
• у тому числі готова продукція	1103	0,0	-
Поточні біологічні активи	1110	0,0	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	842,0	1 113,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	887,0	315,0
• у тому числі з податку на прибуток	1136	0,0	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	77,0	14,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0,0	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	234,0	254,0
Витрати майбутніх періодів	1170	5,0	7,0
Інші оборотні активи	1190	140,0	19,0
Усього за розділом II "Оборотні активи"	1195	2 185,0	1 739,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0,0	-
Баланс (Усього активів)	1300	16 061,0	16 555,0

Продовж. дод. А

Таблиця А. 2

	Код	На початок року, тис.грн	На кінець року, тис.грн
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10 000,0	15 100,0
Додатковий капітал	1410	7 149,5	7 254,0
Резервний капітал	1415	0,0	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	145,3	-162,2
Неоплачений капітал	1425	9 445,8	9 945,8
Усього за розділом I "Власний капітал"	1495	7 849,0	12 246,0
Усього за розділом II "Довгострокові зобов'язання і забезпечення"	1595	5 184,0	77,0
	Код	На початок року, тис.грн	На кінець року, тис.грн
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0,0	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
• довгостроковими зобов'язаннями	1610	0,0	-
• товари, роботи, послуги	1615	126,0	112,0
• розрахунками з бюджетом	1620	137,0	111,0
• у тому числі з податку на прибуток	1621	32,0	-
• розрахунками зі страхування	1625	43,0	38,0
• розрахунками з оплати праці	1630	157,0	135,0
Доходи майбутніх періодів	1665	2 544,0	3 772,0
Інші поточні зобов'язання	1690	21,0	64,0
Усього за розділом III "Поточні зобов'язання і забезпечення"	1695	3 028,0	4 232,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0,0	-
Баланс (Усього пасивів)	1900	16 061,0	16 555,0

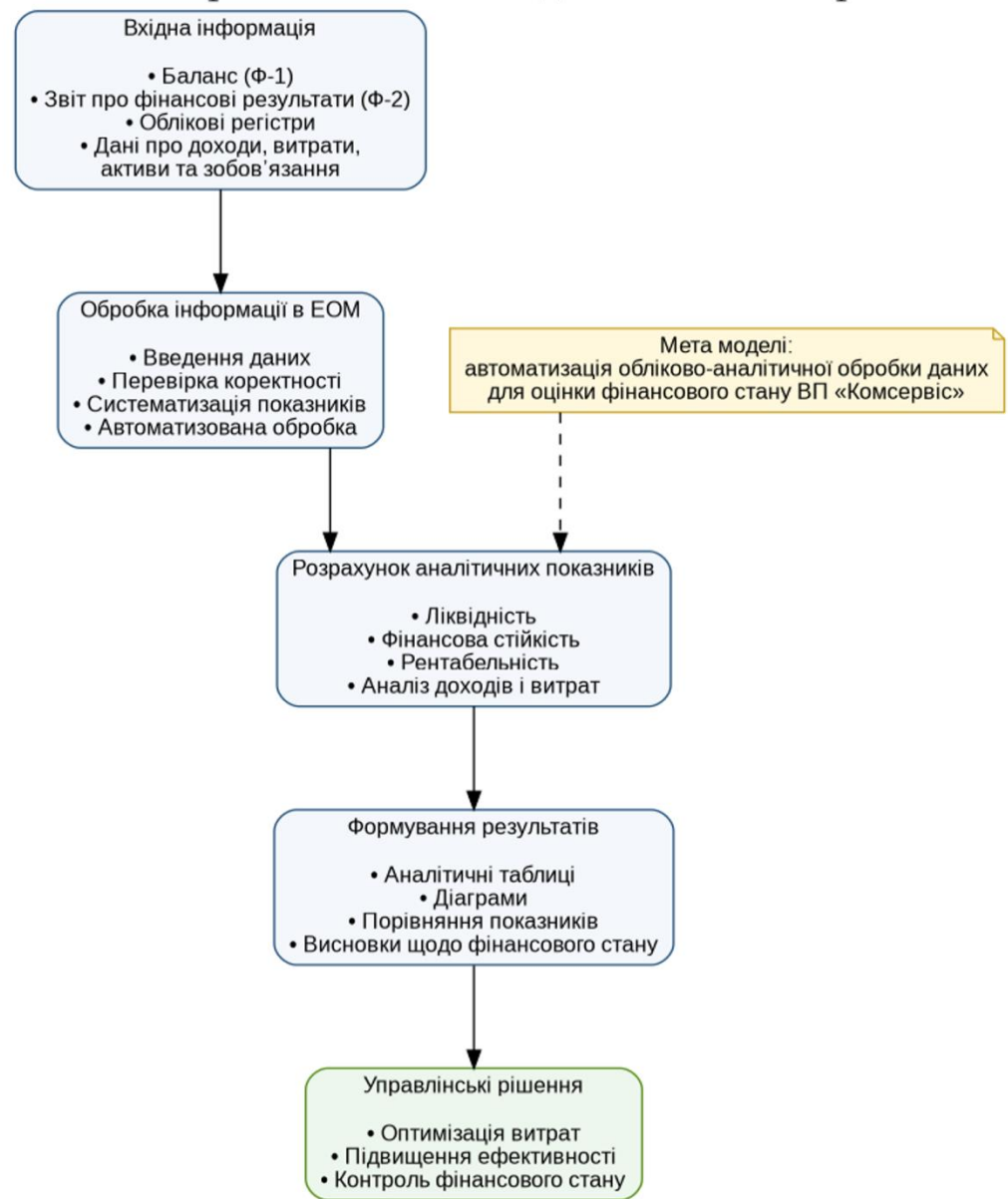

Рис. Б.1. Економічна модель обліково-аналітичної задачі з використанням ЕО для ВП «Комсервіс»